

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Langen Aart (Geel-Kasterlee, Antwerpen)

Projectcode: 2018I116
Oktober - November 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	9
1.3	Gemotiveerd advies.....	10
1.4	Conclusie	11
2	Bibliografie.....	12

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

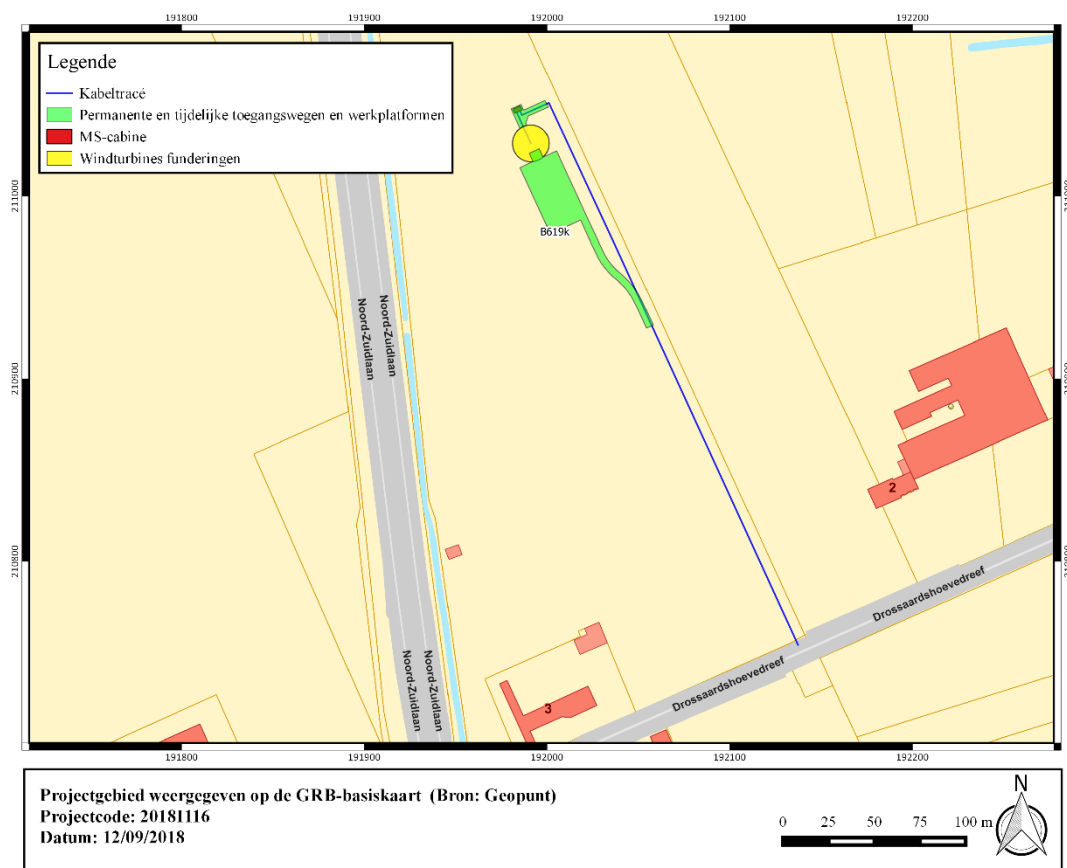

1 Programma van maatregelen

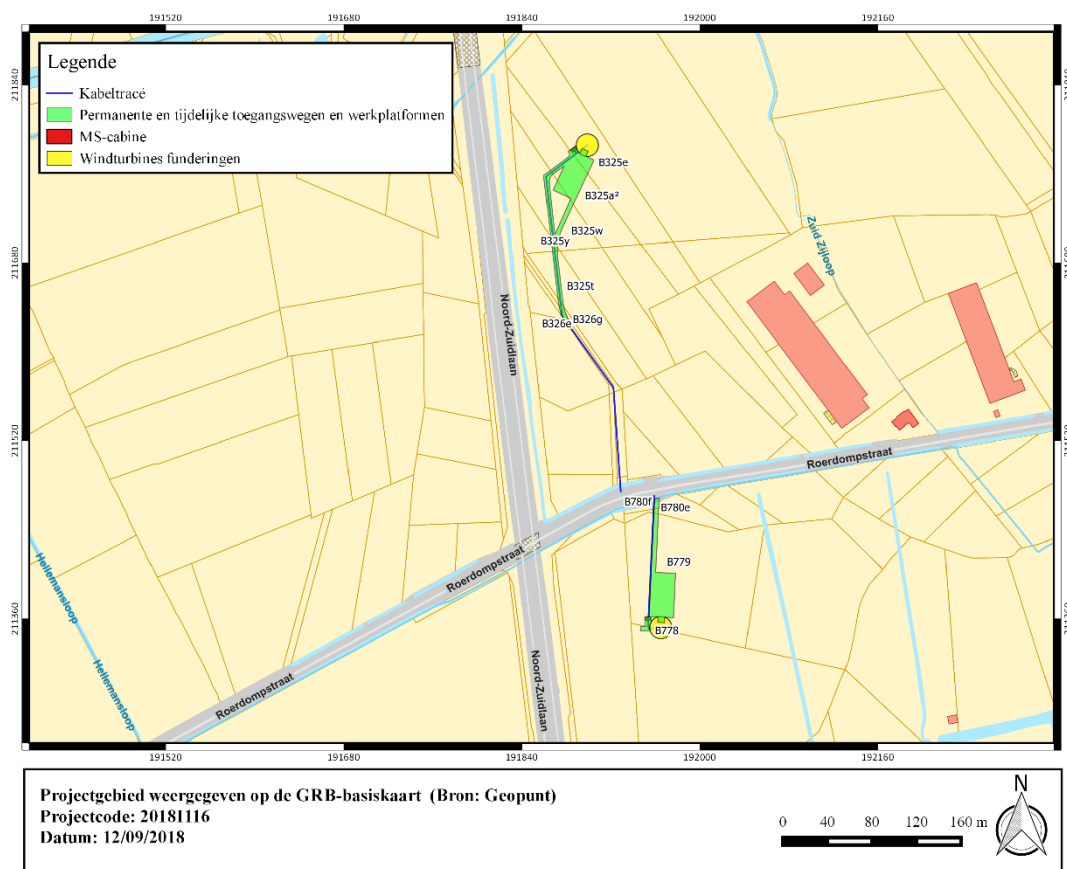
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	W-Kracht NV Kerkstraat 1 8210 Zedelgem (Loppem)	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Geel-Kasterlee
	Deelgemeente	/
	Postcode	2440 Geel 2460 Kasterlee
	Adres	Drossaardshoevedreef Roerdompstraat 2440 Geel Langen Aart 2460 Kasterlee
	Toponiem	Langen Aart
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 190397 Y _{min} = 210690 X _{max} = 193217 Y _{max} = 212649
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kasterlee, Afdeling 1, Sectie E, nr 583 ^e Geel, Afdeling 2, Sectie B, nr 325 ^e , 325a ² , 325w, 325y, 325t, 326g, 326 ^e , 779, 780 ^e , 780f, 779, 619k, 778 Figuur 1-3	

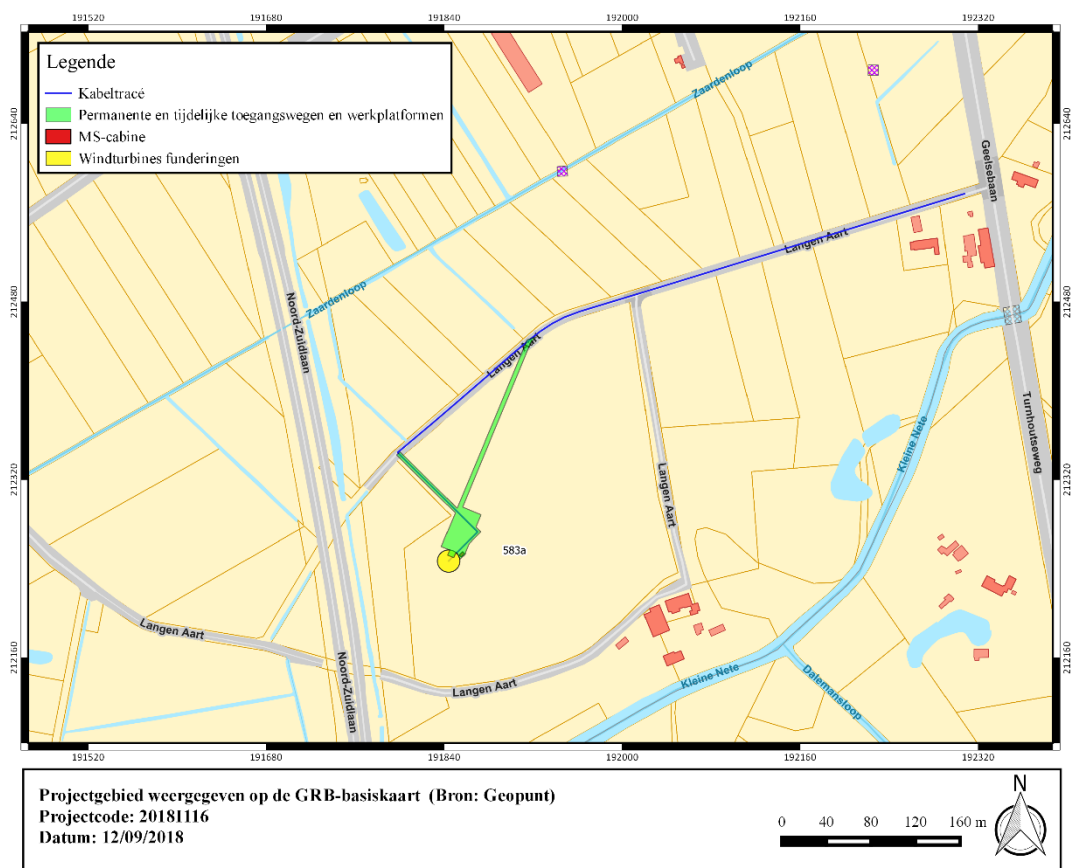

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van 4 nieuwe windturbines langsheen de Noord-Zuidlaan op het grondgebied van Geel en Kasterlee. De werken omvatten de bouw van de turbines, aanleg van tijdelijke werfzones en toegangswegen en het plaatsen van stroomkabinen met bijhorende kabels. De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt 7262 m².

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in het Scheldebekken zonder getijden. De geplande werken doorsnijden de vallei van de Kleine Nete van noord naar zuid. Ten noorden van het plangebied is duidelijk de questarug tussen Lichtaart en Kasterlee zichtbaar. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van de zuidelijkste turbine een profielopbouw weer van laat-Pleistoceen eolisch sediment dat rust op de Tertiaire sokkel. Ter hoogte van de overige drie turbines geeft de Quartairkaart een opbouw weer van Holocene fluviatiele afzettingen die rusten op fluviatiele afzettingen van het laat-Pleistoceen. De bodemkaart indiceert hoofdzakelijk hydromorfe zandbodems zonder profielontwikkeling. Gelet deze ligging op de rand van en binnen de riviervallei is er ter hoogte van het plangebied een verhoogde trefkans inzake menselijke aanwezigheid in de prehistorie.

Relevant met betrekking tot deze verwachting zijn de bodemkundige waarnemingen van het archeologisch vooronderzoek dat werd uitgevoerd in het kader van de Noord-Zuid verbinding tussen Geel en Kasterlee (CAI 210533). In het kader van deze verbindingsweg werden op een 50-tal meter ten westen van het plangebied verschillende profielputten aangelegd om de bewaringscondities met betrekking tot artefactensites te evalueren. Uit deze waarnemingen (deel 4 & 5A/B) blijkt dat er weinig tot geen bodemontwikkeling aanwezig is. Nergens werd een bewaarde podzolbodem waargenomen. De profielputten wijzen op een afgetopt bodemprofiel door landbouwactiviteiten. Gelet de schrale zandgronden is dit niet verwonderlijk. Ten noorden van de Kleine Nete tot aan de Zaaardenstraat werd een dikke ploeglaag waargenomen die rust op de gereduceerde C-horizont. Op het deel van het tracé ten zuiden van de Kleine Nete en de Roerdompstraat bevindt zich onder de teelaarde nog een dun restant van een ijzer-inspoelingshorizont gevolgd door de moederbodem. Op verscheidene plaatsen is er eveneens vastgesteld dat ook de top van de C-horizont is verploegd¹. Algemeen gesteld zijn er langsheen het traject van de N19G geen indicaties voor gunstige bewaringscondities m.b.t. artefactensites waargenomen. Op de orthofotosequentie is duidelijk zichtbaar dat het huidige plangebied een identiek landgebruik kent, waardoor redelijkerwijs aangenomen kan worden dat de bodemkundige waarnemingen van het onderzoek uit 2012 grotendeels geëxtrapoleerd kunnen worden. Er is aldus geen verwachting inzake 'in-situ' bewaarde artefactensites ter hoogte van het plangebied.

Cartografische bronnen indiceren een ruraal karakter van het plangebied en de ruime omgeving. De windturbines zijn volgens de Ferrariskaart gelegen in heide, moeras en gras- en akkerland. Ook op jonger kaartmateriaal wordt geen bebouwing weergegeven. Op de Atlas der Buurtwegen valt de lange, smalle vorm op van de percelen. Deze zgn. 'reepkavels' kunnen ook indicatief zijn voor veenontginning. Uit de orthofotosequentie blijkt een grotendeels behouden ruraal karakter van de omgeving waarbij het grootste deel van de percelen nog steeds in gebruik zijn als landbouwgrond.

Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Direct ten westen van het huidige projectgebied werd in 2011-2012, naast een bodemkundig onderzoek, eveneens een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in functie van grondvaste resten. Hierbij werd slechts een

¹ Steegmans J., Klerkx L. & Wesemael E., 2012, Archeologisch vooronderzoek bij de realisatie van de Kempense Noord-Zuid verbinding tussen Kasterlee en Geel, Aaron-rapport 159, pp.21-22

handvol bodemsporen waargenomen waarvan een loopgraaf uit de Tweede Wereldoorlog het meest relevant is. Deze loopgraaf werd in verband gebracht met de ‘Slag om Geel’ tijdens de bevrijding van België². In totaal werden over een traject van 8130 lopende meter proefsleuf 56 sporen geregistreerd. Deze iele spreiding van bodemsporen en het duidelijke off-site karakter ervan hoeven niet te verbazen. Gelet de gegevens van de bodemkaart die wijzen op profiellose bodems en de hoge grondwaterstand was het terrein simpelweg te nat voor bewoning in het verleden.

Overige vindplaatsen aangegeven op het kaartblad van de Centraal Archeologische Inventaris in de ruime omgeving betreffen cartografische indicatoren van subrecente hoeves en infrastructuur en sporen van raatakkers uit de metaaltijden opgemerkt op luchtfoto's. Daarnaast zijn in de omgeving menig veldprospecties uitgevoerd waarbij menig verploegd lithisch artefact is gerecupereerd.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een lage trefkans inzake bewaard archeologisch erfgoed. Op basis van de gegevens van de bodemkaart en de bodemkundige waarnemingen van archeologisch onderzoek op belendende percelen is er geen verwachting inzake bewaarde artefactensites. Gelet de schrale zandgronden zijn de terreinen relatief diep geploegd waardoor het oorspronkelijke bodemprofiel is afgetopt waardoor de bewaringskansen m.b.t. steentijdsites niet gunstig zijn. Met betrekking tot sporenarcheologie wordt het potentieel evenzeer laag ingeschat. Ook hier wijzen de gegevens van de bodemkaart en de waarnemingen van nabijgelegen onderzoek op een zeer natte situatie die simpelweg niet geschikt is voor bewoning in het verleden. Meer dan restanten van perceelsindeling en ‘off-site’ activiteiten kunnen niet verwacht worden.

Gelet deze bescheiden trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt het potentieel op kenniswinst bij verder onderzoek als laag ingeschat. Op basis van de kosten baten afweging wordt verder archeologisch onderzoek als weinig zinvol beschouwd.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de realisatie van de geplande windturbines tussen Kasterlee en Geel worden geen verdere onderzoeksdaten aanbevolen. De gegevens van het bureauonderzoek wijzen op een beperkte trefkans inzake archeologisch erfgoed. De bodemkaart en bodemkundige waarnemingen bij archeologisch onderzoek op belendende percelen indiceren een sterk afgetopt bodemprofiel waarbij de bewaringscondities m.b.t. artefactensites niet gunstig zijn. Bijgevolg is het niet langer zinvol hiernaar op zoek te gaan door middel van een archeologisch booronderzoek.

Ook wijst het bureauonderzoek op een zeer natte, waterverzadigde situatie waardoor redelijkerwijs aangenomen kan worden dat het terrein simpelweg te nat was in functie van bewoning in het verleden. Bij het onderzoek in functie van de verbindingsweg tussen Geel en Kasterlee werd slechts een handvol sporen aangetroffen, waarvan meer dan de helft bestond uit resten van greppels en grachten. Vanwege deze natte situatie kan aldus, op vlak van grondvaste resten, niet meer verwacht worden dan resten van perceelsindeling en ‘off-site’ activiteiten.

² Stegmans, J. Klerkx L. & Wesemael E., 2012, Archeologisch vooronderzoek bij de realisatie van de Kempense Noord-Zuidverbinding tussen Kasterlee en Geel, Aron rapport 159, p.23

Indien hierbij dan nog het versnipperde karakter en relatief beperkte oppervlakte van de geplande ingrepen in acht wordt genomen kan geconcludeerd worden dat het potentieel op kenniswinst bij verder onderzoek te beperkt is. De financiële kost van het vooronderzoek zal met andere woorden nooit in verhouding staan tot de mogelijke resultaten ervan. Op basis van de kosten-baten afweging dient dan ook afgezien te worden van een verder schrijdend onderzoekstraject.

Uiteraard dient hierbij gewezen te worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De initiatiefnemer plant de constructie van 4 windturbines met bijhorende infrastructuur langsheen de N19 tussen Kasterlee en Geel. Op basis van het bureauonderzoek is een bescheiden tot lage trefkans inzake archeologische resten afgeleid. Indien hierbij het versnipperde karakter en de beperkte oppervlakte van de geplande werken in acht wordt genomen kan geconcludeerd worden dat bijkomend terreinonderzoek niet kan leiden tot enige wezenlijke kenniswinst. Bijgevolg zou de financiële kost ervan nooit in verhouding staan tot de eventuele resultaten. Op basis van de kosten-baten afweging dient afgezien te worden van verder onderzoek.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Steegmans, J. Klerkx L. & Wesemael E., 2012, Archeologisch vooronderzoek bij de realisatie van de Kempense Noord-Zuidverbinding tussen Kasterlee en Geel, Aron rapport 159

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.